

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ СРСР

ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ СРСР
(нерухомі)Україна
СОЮЗНА РЕСПУБЛІКА

Міністерство культури

(найменування республіканського органу охорони пам'ятників)

П А С П О Р Т

I. НАЙМЕНУВАННЯ ПАМ'ЯТНИКА Курганний могильник

II. ТИПОЛОГІЧНА
НАЛЕЖНІСТЬ

пам'ятник археології	пам'ятник історії	пам'ятник архітектури	пам'ятник монументального мистецтва
3			

III. ДАТУВАННЯ ПАМ'ЯТНИКА (або дата історичної події, з якою пов'язано виникнення пам'ятника—для пам'ятників історії)

IV тис. до н.е. — пер. пол. II тис. н.е.

IV. АДРЕСА (місцезнаходження) пам'ятника Запорізька обл., Василівський р-н,
с.Верхня Криниця Верхньокриничанської сільради, за 1,5-2,5 км на

північний схід від північної околиці села.

V. ХАРАКТЕР
СУЧАСНОГО
ВИКОРИСТАННЯ

за початков. призначен- ням	культурно- освітнє	туристсько- екскурсійне	лікувально- оздоровче	житлові приміщення	господарче	не викорис- товується
	музей бібліот клуб		лікарня санатор. б/відп.		установа торгов. промисл. склад	

ДОДАТКИ

Фото загального вигляду—

Фото фрагментів—

Генплан—

Обміри: план—

фасад—

розріз—

Схематичний план

охоронної зони—

VI. ІСТОРИЧНІ ВІДОМОСТІ

	для пам'ятників археології	— історія виникнення, ким і коли проводились розвідки і розкопки, місце зберігання колекцій.
а)	для пам'ятників історії	— історія виникнення: коротка характеристика подій і осіб, в зв'язку з якими об'єкт набув значення пам'ятника
	для пам'ятників архітектури і монументального мистецтва	— автор, будівник, замовник, історія створення

Курган являє собою земляний насип висотою від 0,1 м до 10 м і більше. Іноді насип кургану укріплювався кам'яним панцирем /кріпидою/.

На Північному Причорномор'ї з'являються в ІУ тис. до н.е. і функціонують до кінця XIV століття н.е. Насип кургану несе певне смислове навантаження — є поховальним пам'ятником померлим.

Могили знаходяться в насипу кургану, або в материку. У кургані може бути одне і більше поховань, що належали як племенам однієї культури, так і різним культурно-історичним групам. Для кожної культури характерний свій специфічний поховальний обряд /улаштування могильної ями, положення похованого, орієнтація, інвентар, ритуал.

б) перобудова і втрати, що змінили первинний вигляд пам'ятника

в) реставраційні роботи (загальна характеристика, час, автор місце зберігання документації).

Копіє вірні з оригіналу
Лист. КЗ. Зен. од.
м. охр. к. ач

Додаток

VII. ОПИС ПАМ'ЯТНИКА

а)	для пам'ятників археології	—характер культурного шару, найважливіші знахідки.
	для пам'ятників історії	—характеристика пам'ятника, наявність, текст і час встановлення меморіальної дошки
	для пам'ятників архітектури	—основні особливості планувальної композиційно-просторової структури і конструкцій; характер декору фасадів і інтер'єрів, наявність живопису, скульптури, прикладного мистецтва; будівельний матеріал, основні габарити.
	для пам'ятників монументального мистецтва	—основні особливості композиційного і колористичного рішення; тексти, матеріали, техніки, розмір

Курганний могильник складається з 24 насипів. Кургани розташовані трьома групами звивистим ланцюжком довжиною 2 км, що тягнеться зі сходу на захід. Відстань між групами складає 130-200 м.

Перша, східна група складається з десяти курганів, відстань між насипами 20-50 м.

Курган № 1 — "Гречана могила", найбільший у могильнику, займає крайню південно-східну позицію, висота 6,7 м, діаметр 54 м, конічної форми, на вершині сліди старого три-ангуляційного знака, на схилах самоті траншеї, по центру — засипані грабіжницькі ями, поверхня задернована. У 1949 році біля підніжжя кургану знайдена антропоморфна стела ІУ ст. до н.е.

Курган № 2 — висота 0,5 м, діаметр 18 м.

Курган № 3 — висота 4,7 м, діаметр 40 м, напівсферичної форми. На вершині дві засипані грабіжницькі ями.

Курган № 4 — висота 0,9 м, діаметр 28 м.

Курган № 5 — висота 0,3 м, діаметр 18 м.

Курган № 6 — висота 0,4 м, діаметр 20 м.

Курган № 7 — висота 6,0 м, діаметр 54 м, напівсферичної форми, задернований.

Курган № 8 — висота 3,5 м, діаметр 45 м, задернований.

Курган № 9 — висота 5,2 м, діаметр 48 м, напівсферичної форми, по центру зарита воронка, поверхня задернована. На південній полі — залізна будка.

Курган № 10 — висота 0,4 м, діаметр 24 м.

Друга група, центральна, складається з 11 курганів.

Курган № 11 — висота 0,7 м, діаметр 38 м, овальної в плані форми, витягнутий зі сходу на захід.

Курган № 12-16 — висота 0,3-0,4 м, діаметр 16-20 м.

Курган № 17 — висота 2,5 м, діаметр 48 м, по краю насипу тріскають корогі.

(Продовження див. у додатку № 1)

б) загальна оцінка суспільної, науково-історичної та художньої значимості пам'ятника.

Дослідження пам'ятників археології сприяє вивченню історичного минулого нашої Батьківщини, краю.

VIII. ОСНОВНА БІБЛІОГРАФІЯ, АРХІВНІ ДЖЕРЕЛА, ІКОНОГРАФІЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Кенія Бірю з оригіналу
Дирек. КЗ. Вн. ТОВ
Обл. ч. охор. к. м.
Туроберік Е.В.

IX. ТЕХНІЧНИЙ СТАН

характеристика загального стану:

для пам'ятників археології	культурного шару найважливіших знахідок
для пам'ятників архітектури та історії	конструкцій стін покриттів стель підлоги декору фасадів інтер'єрів
в інтер'єрі:	живопису скульптури прикл. мистецтва
для пам'ятників монументального мистецтва	цоколя постаменту скульптури грунту фарбового шару

добрий	середній	поганий	аварійний

X. СИСТЕМА ОХОРОНИ

а) категорія охорони

союзна	республ.	місцева	взято

б) дата і № документа про взяття під охорону..... Рішення виконкому Запорізької обласної Ради народних депутатів №354 від 23 жовтня 1984 р.

в) границі охоронної зони і зони регулювання забудови (короткий опис з посилан. на ствердж. документ)

*Книга білих записок з охорони
Директор КЗ "Зап. обл. арх. к."
М. П. ...*

г) балансова належність і конкретне використання Правління КСП "Зосток"

д) дата і № охоронного документа

Дата складання паспорта

Паспорт склав

Тихомолова І.Р. нач. відділу
(прізвище, ім'я та по батькові, посада або професія)

«15» травня 1985р.

Начальник Інспекції

Інспектор по охороні пам'ятників

М. П.

М.І. Благовісний

(підпис)

I.3.I773.2.8.3

ДОДАТОК № I

УП.

- а) Курган № 18 - висота 1,0 м, діаметр 24 м.
Курган № 19 - висота 1,2 м, діаметр 28 м.
Курган № 20 - висота 1,5 м, діаметр 30 м.
Курган № 21 - висота 0,2 м, діаметр 13 м.

Третя, західна група складається з трьох насипів, віддалених один від одного на 70-200 м.

Курган № 22 - висота 0,8 м, діаметр 24 м, через насип проходить ґрунтова дорога.

Курган № 23 - висота 0,3 м, діаметр 20 м.

Курган № 24 - висота 0,7 м, діаметр 18 м.

Насипи курганів № 2, 4-6, 10-24 орються.

Висі біля м. 30 м

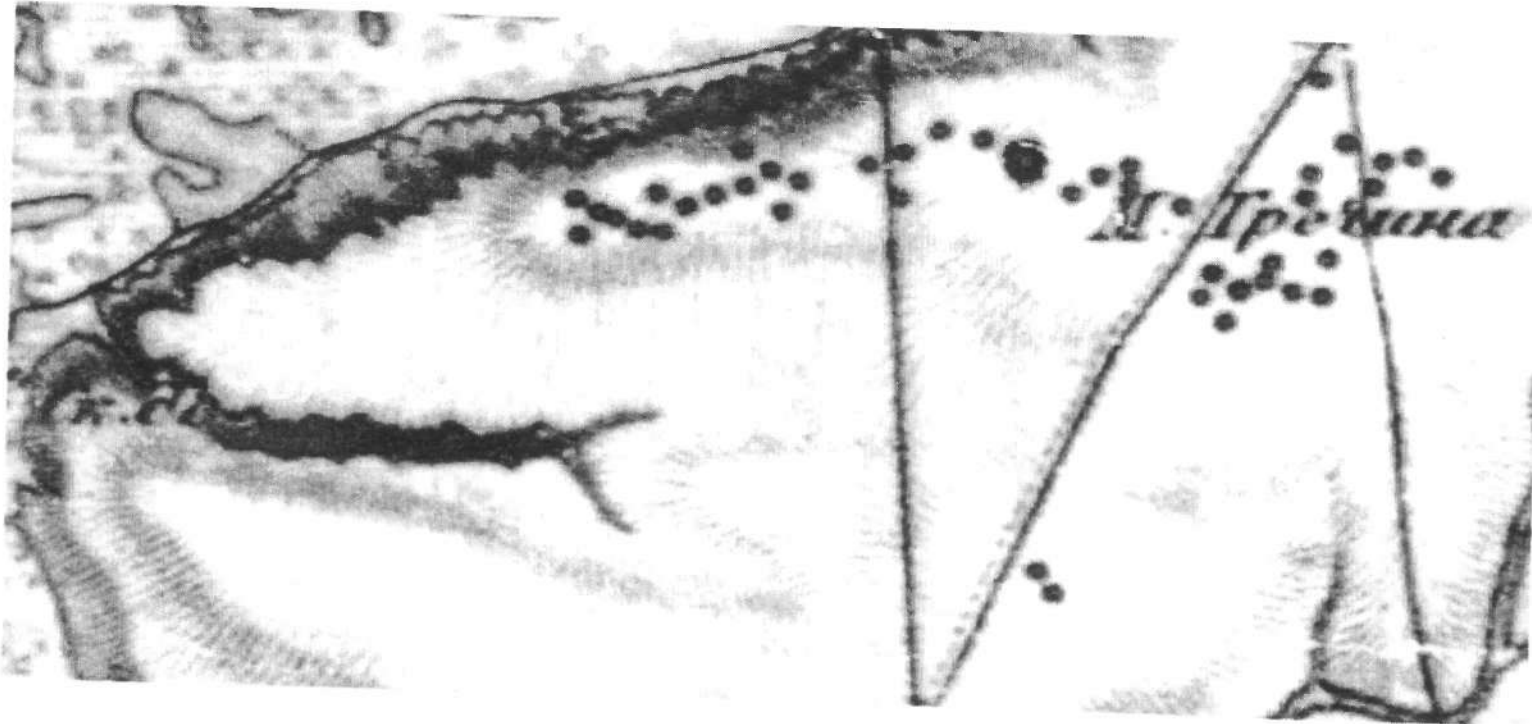
*Луг. к.з.
Зел. м. 024
к - а*

Ref

Сторона 0.6

Додаток до паспорта № 1773

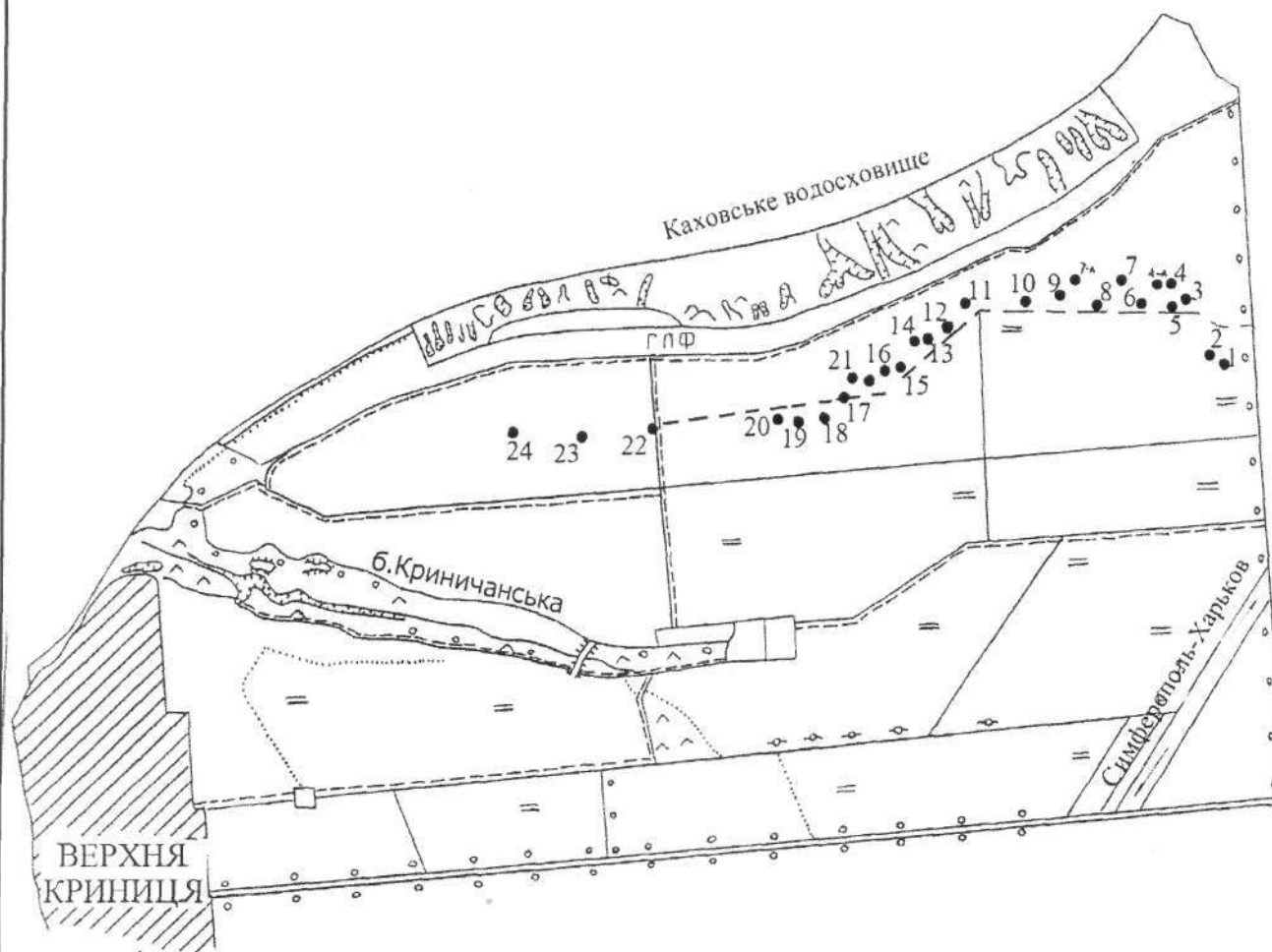

Викопіювання з карти Російської імперії 1865 р.:
«Екатеринославская и Таврическая губернии», ряд XXVIII, лист 14.

Північ

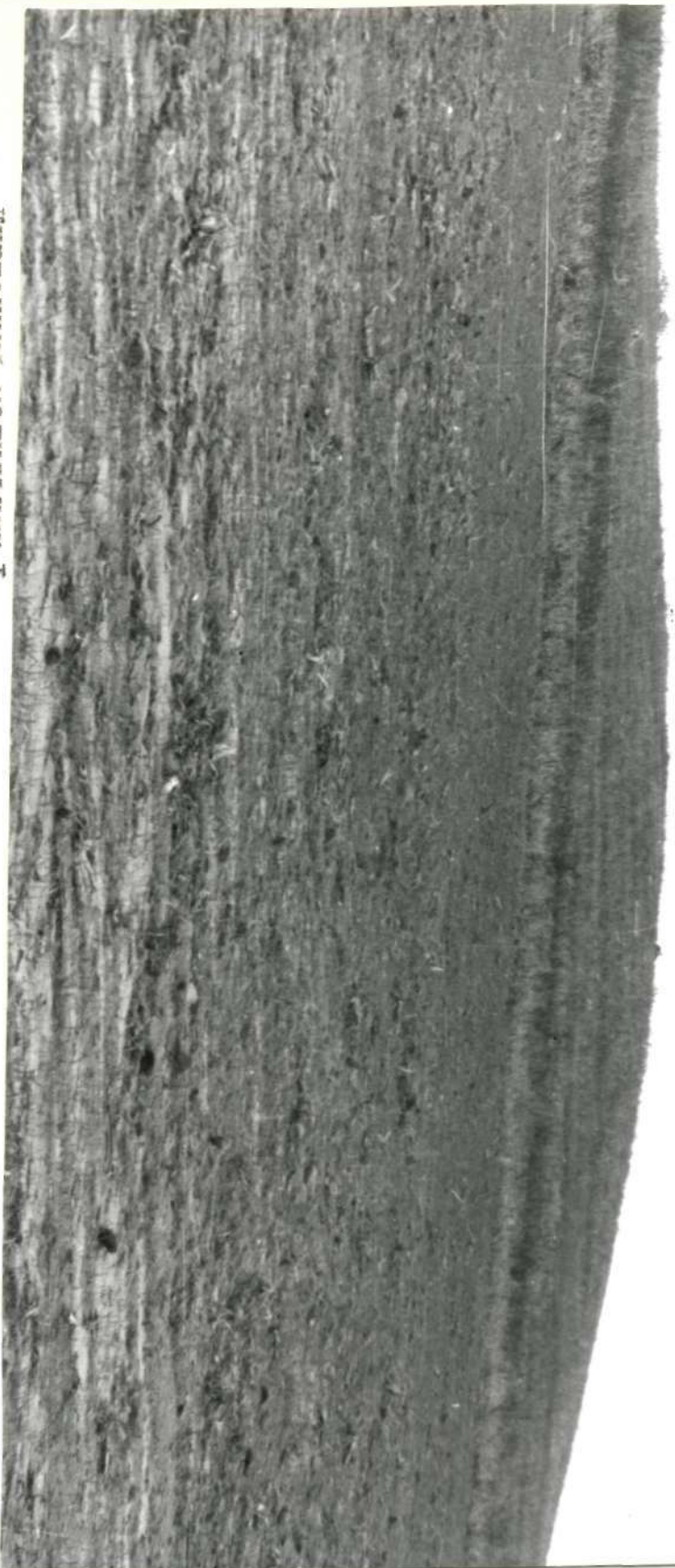
Схематичний план
розташування курганного могильника № 1773
с. Верхня Криниця Верхньокриничанська с/р
Василівський район Запорізька область

ЕКСПЛІКАЦІЯ:

● - насипи курганів

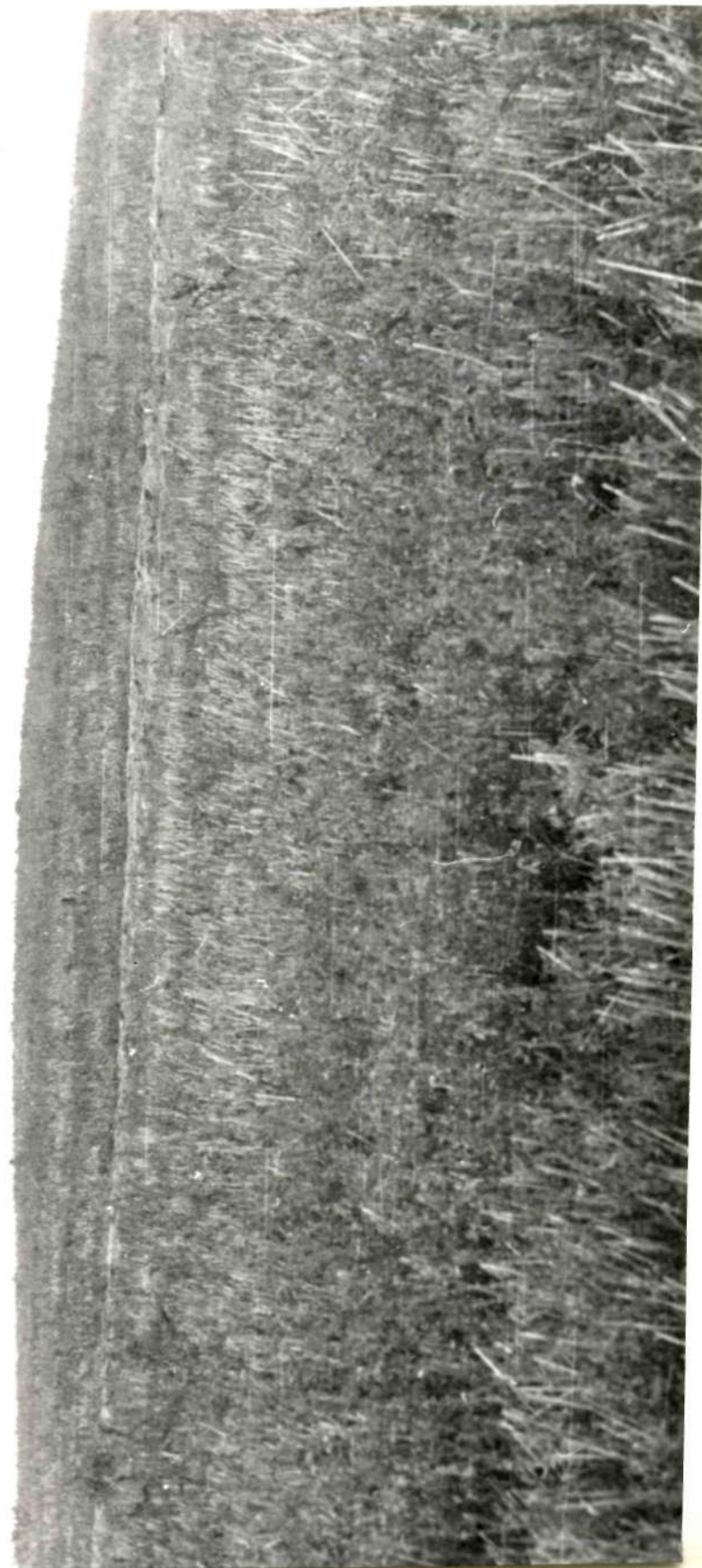
Укладач	Шкалікова Е.В.
Дата	жовтень 1998 р.
Масштаб	1 : 50 000

Курганный могильник I, Запорозька область, Василівський район, с.Верхня Криниця Лутовською сілради, за 1,5 км на північний схід від с.Орлиці села і за 700 м на південний схід від залізничної колії.

Листопада 1982 р.

Фото Чорного В.О.

Курганный могильник П,
Запорізька область, Василівський район, с.Верхня Криниця Луговської сілради, за 2,2 км на північний
схід від північної околиці села, за 700 м на південний схід від залізничної колії.
Листопад 1982 р.
Фото Чорний В.О.

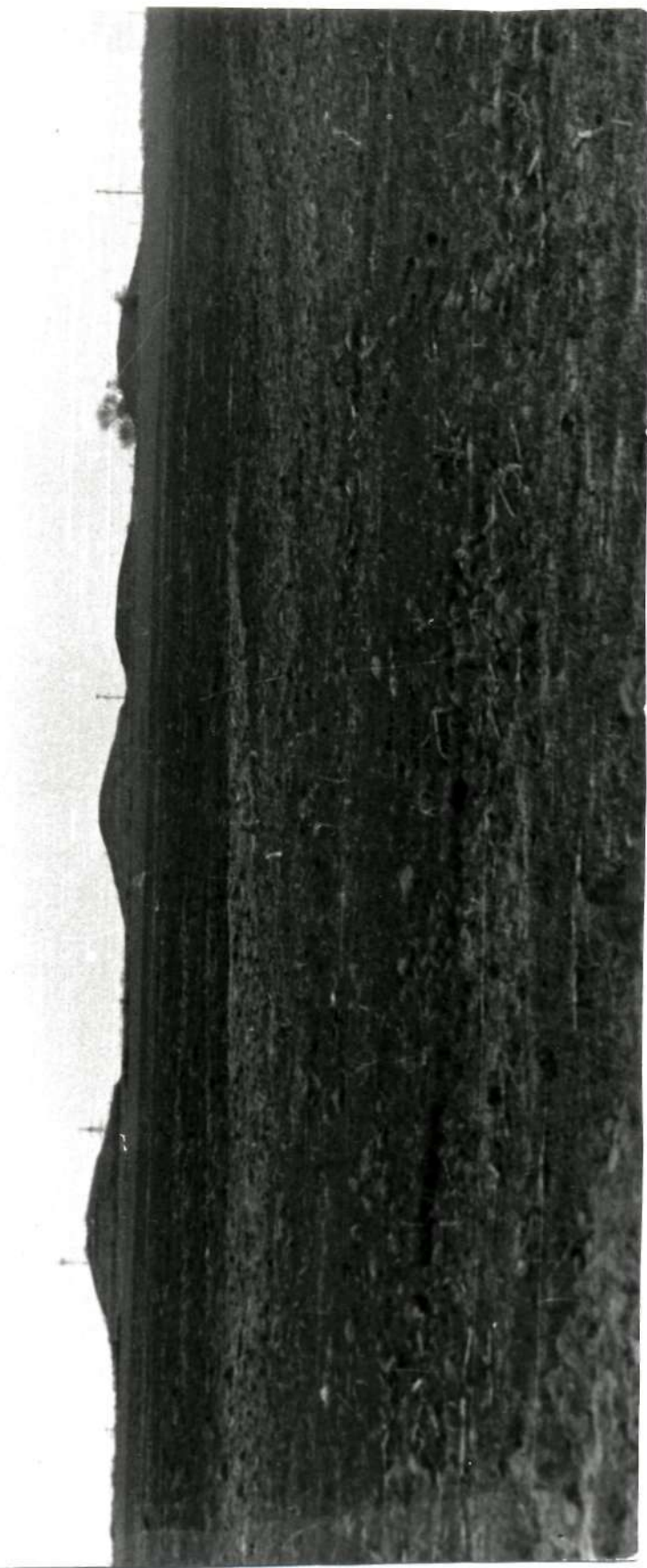

Фото 1. Загальний вигляд курганного могильника № 1773. Вид з північного сходу.

21.11.1982 р.

В.О.Чорний

Додаток до паспорта №1773

Місце розташування кур'яного могильника № 1773

I.

Курганний могильник «Гречана могила» («Гречина могила»).

IV.

с. Верхня Криниця Верхньокриничанської с/р, за 1,5 – 3,5 км на північний схід від північної околиці села

VI.

В процесі паспортизації 1970-х – 1980-х рр. на північний схід від с. Верхня Криниця було виявлено три курганних могильника. Один з них з 7 насипів було взято на облік рішенням Запорізького облісполкому № 580 від 22.12. 1982 р під охоронним номером 1372, два інших – рішенням № 354 від 23.10 1984 під охоронними номерами : 1772 – з 4 курганів, № 1773 - з 5 курганів. Подальше обстеження території і вивчення джерел дозволили встановити, що зазначені насипи входять до складу одного могильника. На топографічній карті 1865 р. на цій території позначено курганний могильник з 42 насипів. У 1995 – 1999 рр. під час інвентаризації курганних могильників №1372, 1772 і 1773 А.Г. Плешивенко, І.Р. Тіхомоловою, А.Л. Антоновим встановлено, що вони належать до єдиного археологічного об'єкту і додатково виявлено ще 8 насипів, розташованих між могильниками. В зв'язку зі змінами в адміністративному устрої області с. Верхня Криниця стало центром однойменної с/р. Всі кургани, виявлені на цій території були об'єднані в курганний могильник з 24 насипів під охоронним номером 1773, а курганні могильники № 1372 і 1772 зняті з державного обліку розпорядженням облдержадміністрації № 67 від 13.02.1997 р. У 1995 р. І. Р. Тіхомоловою складено новий паспорт на курганний могильник, в якому знайшли відображення всі зміни і уточнення опису пам'ятки.

VII.

Курганний могильник складається з 24 насипів розташованих звивистим ланцюжком, витягнутим зі сходу-північного сходу на захід-південний захід.

Директор КЗ «ЗОЦОКС» ЗОР

О. В. Тубольцев

ОБЛІКОВА КАРТКА (зворотна сторона)

Фото або схематичний план	Короткий опис
	Курганний могильник складається з 24 насипів. Кургани розташовані трьома групами звивистим ланцюжком довжиною 2 км, що тягнеться зі сходу на захід. Відстань між групами складає 130-200 м. Перша, східна, група складається з десяти курганів, відстань між насипами 20-50 м. Друга група, центральна, складається з 11 курганів. Третя, західна група складається з трьох насипів, віддалених один від одного на 70-200 м.

Вих. № 31
3. 04. 2002

Голові Верхньокриничанської с/р

Під охороною держави на території сільради знаходяться пам'ятки археології – 35 курганів, поселення і безкурганний могильник (див. Додаток, № 1).

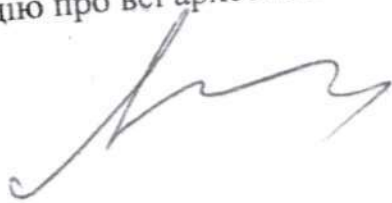
Відповідно ст. 22, 24, 37 Закону України, "Про охорону культурної спадщини" заборонено:

- знищення, руйнування, пошкодження, зміна зовнішнього виду, засмічення пам'яток;
- проведення всіх видів робіт в межах пам'яток і їх охоронних зон;
- використання пам'яток для будь-яких потреб, крім наукових та туристсько-екскурсійних.

Порушення пам'яткоохоронного законодавства виявлені під час перевірки 19.02.02 р. (див. Додаток, № 2) мають бути усунені до 15.04.02 р. Всіх власників і користувачів земель, в межах яких розташовані пам'ятки археології необхідно попередити про наявність пам'яток і вимоги до режиму їх охорони.

Особливої уваги потребує курганний могильник № 1773, існуючі поряд з ним садово-городницькі товариства постійно порушують пам'яткоохоронне законодавство, крім того, виявлені факти грабіжницьких розкопок. Розташовані на території північної частини села безкурганний могильник і поселення XIII-XIV ст. знаходяться під загрозою знищення в процесі господарської діяльності або будівництва. Для збереження пам'яток необхідно будівельні та земляні роботи на цій території обов'язково узгоджувати з обласною інспекцією по охороні пам'яток історії та культури, а також інформувати інспекцію про всі археологічні знахідки.

Начальник інспекції

Л.Ю. Калмукіді

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ СРСР ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ (нерухомі)

1773

(індекс)

СОЮЗНА РЕСПУБЛІКА УРСР

Міністерство культури

(найменування республіканського органу охорони)

Адреса Запорізька обл., Василівський р-н, с. Верхня Криниця Верхньокриничанської сільради, за 1,5-3,5 км на
північний схід від північної околиці села
 (область, район, населений пункт)

ОБЛІКОВА КАРТКА

I. НАЙМЕНУВАННЯ ПАМ'ЯТНИКА

Курганий могильник

II. ТИПОЛОГІЧНА

НАЛЕЖНІСТЬ

пам'ятник археології	пам'ятник історії	пам'ятник архітектури	пам'ятник монумент. мистецтва
3			

III. ДАТУВАННЯ ПАМ'ЯТНИКА

IV тис. до н.е. – перша половина II тис. н.е.

IV. ХАРАКТЕР

СУЧАСНОГО

ВИКОРИСТАННЯ

за початков. призначенням	культурно- освітнє	туристично- екскурсійне	лікувально- оздоровче	житлові приміщення	господарче	не вико- ри- стовується
		+				

пропозиції по використанню

V. ХАРАКТЕРИСТИКА

ТЕХНІЧНОГО СТАНУ

добрий	середній	поганий	аварійний
	+		
союзна	республікан.	місцева	не взято
		+	

VI. КАТЕГОРІЯ ОХОРОНИ

наявність затвердженої охоронної зони

так	ні

VII. НАЯВНІСТЬ ДОКУМЕНТАЦІЇ

паспорт	фотографії	обміри	реставрац. матеріали
+			

місце зберігання документації

Дата складання картки

«15» травня 1995 р.

органи охорони			реставраційні майстерні		музеї, архів, НДІ
союзний	республікан.	місцеві	республікан.	місцеві	
		+			

Облікову картку склав Тихомолова І.Р. – начальник Інспектор по охороні пам'ятників Ю.І. Благовіщенський
 відділу